

Frank Frigyes (1890-1976)

Place St. André des Arts, 1926.

Olaj, vászon, 69x70,5 cm

Jelezve jobbra lent: Frank Frigyes

A művész sajátkezű felirata a vakrámán hátul fent: „Frank Frigyes Place St. André des Arts Paris (1926)”

Kiállítva:

- Az Ernst-Múzeum Kiállításai XCIII. Csoportkiállítás Frank Frigyes, Orsós Ferenc, Scheiber Hugó, Tihanyi J. Lajos, Vass Elemér és Esseő Erzsébet műveiből. Budapest, 1927. október. Katalógus szám: 86.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

Frank Frigyes: Párizsi esküvő, 1926.
Olaj, vászon 43x34 cm

Frank Frigyes: Montmartre, 1927.
Olaj, vászon 62x50 cm

1925: Stílusváltás Frank Frigyes művészetében

A bajor fővárosban és Budapesten már ismert kiállítóművészként szereplő Frank Frigyes főként portréival aratott sikereket, és nyert díjakat az első világháború befejeztéig. 1925-ös itáliai tanulmányútján indult meg az a folyamat, melynek eredményeként a következő évek párizsi tartózkodása során végérvényesen elszakadt müncheni tanultságának gyökereitől. Az 1920-as években gyakran szerepelt a magyar művészetet külföldön reprezentáló kiállításokon. Az 1926-os velencei biennálén bemutatott műveiről a kortárs olasz kritikusok elismerően nyilatkoztak, Piero Scarpa ismertetője szerint: „Frank Frigyes sűrű festékekkel tisztán és erővel teljesen fest” (Elek, 1926. 415.).

Frank Frigyes Párizsban

Frank Frigyes 1926 tavaszán felesége és műzsája, Mimi társaságában Párizsba utazott. Az itt töltött két év során születtek azok a művek, melyeket nagy sikerrel állított ki a Salon d'Automne és az ún. hivatalos szalon, a Société des Artistes Français meghívott vendégeként. 1927 januárjában gyűjteményes kiállítása nyílt az egyik leghíresebb párizsi galériaként ismert Bernheim-Jeune szalonjában. Arséne Alexandre a korszak állami vásárlásokkal is megbízott egyik felügyelője és elismert kritikus a *Le Figaro* hasábjain az általa méltatott művek közül kettőt is kijelölt a Musée de Luxembourg gyűjteményébe. A párizsi időszakban született pozitív kritikák biztosították, hogy az eladásokból származó jövedelemből Frankék két évig tartózkodhattak a francia fővárosban.

Párizsi utcaképek - „szavak a festészetben”

„A párizsi tanulmányút azt jelentette számomra, amit régen a németalföldi festőknek az itáliai mesterek képeihez történő zarándoklás. Erős hatással voltak rám a korai Matisse-képek, Cézanne, Chagall, Rouault, Soutine világa, és főleg Van Gogh, ... Párizsban láttam először Picasso-művet is, és ez valóságos belső felfordulást idézett elő bennem” - foglalta össze meghatározó párizsi élményeit Frank Frigyes. (Közli: Gelencsér, 1987. 14.) Hazatértét követően, az Ernst Múzeum 1927. októberi csoportkiállításán mutatott be párizsi képeiből tizenhatet a budapesti közönségnek. „A 93-ik csoportkiállítás résztvevői közül elsőnek a Párisból hazatért Frank Frigyest kell megemlíteni. A kitűnő művésznek Páris uccái és mondain lokáljai kínálkoztak új festői téma gyanánt. Palettája színesebb lett, kifejezési eszközei bővültek...” (Gál, 1927. 11-12.)

A nagyvárosi ember élményvilágát feldolgozó alkotásokkal Frank nemcsak témaválasztásaival, de stílusával is az École de Paris magyar képviselői közé lépett. Eleven színekben vibráló lendületes festőiség jellemző a művekre, köztük az Ernstnél szintén kiállított *Place St. André des Arts* című festményére is. Topografikus hűségű párizsi utcaképein a futó benyomások rögzítése mellett igen fontos volt a számára jellemző és lelki tartalmakkal bővíthető részlet kiválasztása. Festményeit minden esetben apró emberi figurákkal népesítette be, hasonlóan Maurice Utrillo-hoz, aki szintén az 1920-as években kezdett szerepeltetni kisméretű alakokat képein. Az expresszionista mű egyik fő jellemzője, hogy a természeti látványt és a létrejött művet az emlékezet szűrője és a lelki tartalmakat közvetítő gondolat kapcsolja össze. Frank a müncheni festésmódnak megfelelően a motívumról csupán vázlatokat készített a helyszínen, amelyeket azután főleg színben tovább variálva és gazdagítva festett meg lendületes ecsetvonásokkal és a kortárs visszaemlékezések szerint boszorkányos gyorsasággal. A mozgalmas és valódi idegizgalommal telített párizsi sorozat darabjain Frank valósággal tobzódott a világvárosra jellemző, plakátokkal, fényreklámokkal és különböző feliratokkal tarkított látványban. Bár Frank a vele készített interjúk során sosem említette, az itt bemutatott festménye is nyilvánvalóvá teszi, hogy Matisse dekoratív látásmódja mellett az írott szöveget festői nyersanyagként tekintő kubizmus is hatással volt művészetére. Az egyik analógiaként reprodukált *Moulin Rouge* című képén az utcai forgatag, a sebesen suhanó járművek motívuma pedig a futurizmus kedvelt témájaként ismert.

Place St. André des Arts című festményén a képsíkot átszövő és az olvashatóság határára egyensúlyozó ragasztott plakátok valamint festett feliratok dekoratív mintáinak hangsúlyozásával Frank időutazásnak is megfelelő betekintést nyújt a korabeli Párizs látványvilágába.

Rum Attila

